

Voorbij de veiligheidsutopie

Symposium

*“Agressie op het werk: wanneer
de klant van links komt”*

24 april 2008

Presentatie van Dr. Gert Schout
Ontwikkeling van Zorg & Onderwijs
www.ovzo.nl

Vraag

- Wie van u heeft zich nog nooit overgegeven aan grensoverschrijdend gedrag (lompheid, verruwing, overtreding van rechtsregels)?

Introductie

- ‘De Groningse methode: keiharde aanpak van balie-agressie’. ‘Laat lastpak in eigen sop gaarkoken’. ‘Stop met al dat begrip’.
- De wereld verdeeld in onschuldige slachtoffers en schuldige daders; in botte en brave burgers? Een werkzame visie?
- De spreker: een geiten wollen sok?
- Uitgangspunt: verruwing & agressie zijn reële en massieve problemen.

In de ban van de (on)veiligheid (1)

- Een vitalistische cultuur. Premie op assertiviteit, zelfontplooiing, emotie
- Een individualistische cultuur. Ben ik mijn broeders hoeder?
Uitglijders liggen op de loer.
- Heen en weer geslingerd tussen vitaliteit en veiligheid, tussen 'grenzeloze expressie' en 'onbestemde vrees'.
- Het paradoxale verlangen naar een volledig vrije en tegelijkertijd 100% veilige samenleving.

In de ban van de (on)veiligheid (2)

- Een bange samenleving: de toekomst is per definitie onzeker en onkenbaar. (Ed Jonker)
- Speelbal van ongekekende krachten.
- Een samenleving met zelfvertrouwen kan accepteren (fact of life).
- Een samenleving zonder zelfvertrouwen gaat controleren.

In de ban van de (on)veiligheid (3)

- Afwijzing van de daad en de veroordeling van de dader komen weer voorop te staan.
- Beheersen & controleren.
- De kwalijke kanten van de utopie: het totalitarisme (zero tolerance, explosie van dwang, afrekencultuur). Risico's uitbannen.
- Concurrentie en de ellebogenmaatschappij.

De calculerende overheid (1)

- Bureaucratieën totaliseren:
schaalvergroting, fragmentatie,
differentiaties, specialisaties,
bedrijfsblindheid, controle, targets en
risicomijdende professionals,
regeldichtheid, verantwoordingsmanie,
drempels en wachtlijsten, procedures,
papieren werkelijkheid (HKZ - IGZ), protocollen
en afnemende handelingsvrijheid.

De calculerende overheid (2)

- Bureaucratische onverschilligheid: lauw of laat reageren, afschuiven, procedureel gedrag.
- I.p.v. dienstverlening of hulpverlening: screenen, indiceren, doorverwijzen.
- Je vraagt om een hulpverlener, je krijgt een verwijzer; je vraagt een oplossing, je krijgt een deeloplossing; je zoekt een mens, je krijgt een functionaris.

Ontsnappingsroutes

- Weg van de controlestaat. Geen programmatische aanpak, maar transformaties van onderop.
- Morele praktijken herstelrecht, mediatie, (buurt)bemiddeling. Leerzame wrijving.
- Proportionaliteit (voorbeeld huisbezoek).
- Van controleren naar leren. Bouwen aan vertrouwen.

Ontsnappingsroutes (2)

- Goede praktijken (tradities) behoeden voor morele uitglijders, handelingsvrijheid.
- Meso: investeren in gastvrijheid, toegankelijkheid, flexibiliteit, benaderbaarheid, leerzame wrijving.
- Micro: metacommunicatie, de-escalerende vaardigheden, verzoenende humor, begrenzen, versterking van het empathisch vermogen.
- Interne en externe demping van agressie (een casus).

Competenties

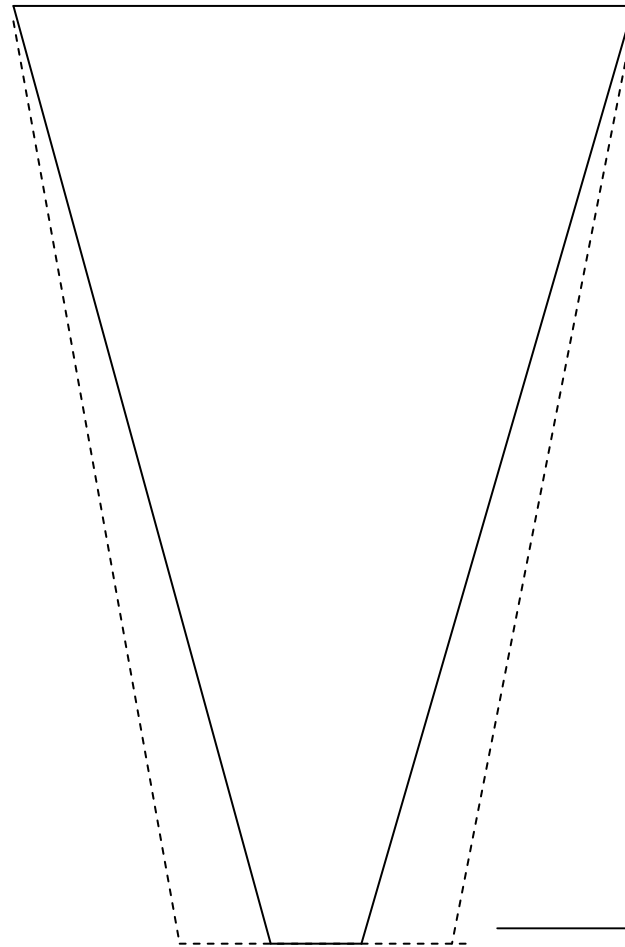
Afstandelijkheid	compassie	vereenzelviging
afzijdigheid	trouw	symbiose
eenzelvig	betrokkenheid	identificatie
defaitistisch	vasthoudendheid	drammerig
volgzaam	kritisch ten opzichte van de mainstream	Opstandig
rigide	flexibiliteit	toegeeflijk
pessimisme	optimisme	onkritisch, eufoor
onhandig	diplomatiek	strategisch, geslepen
ongeduld	geduld	lethargie
voorspelbaar	creativiteit	onbezonnenheid
vermoeid	stressbestendigheid	jezelf voorbij lopen
egoïsme	altruïsme	jezelf wegcijferen

Conditie:
correctief
vermogen van
de samenleving

corrigeren en
leren
(herstelrecht)

Het goede voorbeeld:
van een calculerende
naar een zorgzame
overheid

Ontstaan van
tradities: deugden,
vertrouwen, 2^e
kansen

Aantal strafbare
feiten

Aantal
veroordelingen

Besluit

- Balie-agressie niet los zien van verkokerde, verlamde, procedurele dienstverlening.
- Goede praktijken: grensoverschrijding, perifeer beschikbaar, flexibel, dienstbaar, dwangpreventie.
- Een moratorium op schaalvergroting, instrumentalisme, een protocollenpauze.